

نومرو : ۱۱۳

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

" Idjtihad " Constantinople

بشنجی سنه

اشهرار

حریت فکریه ضارم

علمی ، ادبی ، اجتماعی هفته لقمجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

۳ تموز ۱۳۳۰

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین : ۵ غروش ۳۰ غروش

ممالك اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره به

بو آ کلاشده قدن صکره جهك مختلف زمانلرده مختلف سیالره کورون شخصیتی، وبونك طولایسیله شخصیت ادبییه سی دها اضح، دها نورلی برشکده بزه کولومسر. جه، دست عزیمی بوکولمز، امان بیامز، مطلقیتی قانون حالته قویار، حدودلرک وسعتیه طویماز، تضاد حسلرک آندده چیرپینیر، واونلردن متولد بر قوه عصیه ایله هرشیئه موفق اولور، حریت فکرییه عاشق اولدینی قدر حق اصلته دهه مقتون، مغرور برپادشاهک اوغلیدر. بوپادشاهک نواقص و مزایاسنی. بویوکلک ده بعضاً نقصانلرک امتزاجیه تعین ایدر. بوزواللی اوغل تمامیه اخذ و اقتطاف ایتشدر. جهده عزیمکار وشدیددر، جهده آزه قطعاً قانع دکلدر، جمی ده اداره ایدن مختلف حسلرک تضادمندن متولد قوه عصیه در، حریت فکرییه عاشقدر، فقط دینته ده او قدر مربوطدر. او خلقلک روحنی اوقشماق ایستر، لکن نجابتیه، اصلته اوقدر دوشکوندر، که هرشیده، هرکسک فوقده بولمنی آرزو ایدر، دها صوکره حرص ایله، غرور ایله، حرص و عناد ایله مشهور و تاریخنده بو خصوصاته عائد برطاقم دلایل واضحیه مالک بر جنسک منسوبی بر والدندن تولد ایتشدر. پدرندن منتقل برچوق مزایا و نواقص بو منبع طولایسیله دها زیاده غدایاب اولمش، دها زیاده قوت بولمش در.

شهزاده یه ارثاً منقول بو حالات روحیه احوالک، احوال حیاتییه نك ایجاباتنه کوره باشقه باشقه صورتلرده تجلی ایتشدر. پادشاهک يك قیمتی اوغلی اولمسی، باباسنک اک پارلاق زمان سلطنتده دنیا به گهسی، فکر اصلتک، کبارلغک تقرر ایتدیکی بر محیطه کوزلرینی آجهسی جهك ارثی غرورینی نمالندیردینی کبی تاریخ عثمانیده تأثیرات تصوفیه نك اولوب علمای ظاهریه نك عارفین مغنویه به غلبه ایتدیکی بر زمانده تولدی ده الهامات دینیه ایله پرور. شیب اولمسنی مؤدی اولمشدر. قسطمونی محیطی اونك حساسیتی، ذکاسنی انکشاف ایتدیرمکله برابر اوکا نقطه حسنی اک زیاده بر جهته کوسترمشدر: دین...

ذاتاً حسن مادی اونك روحی ارثاً طوق اولدینی کبی چو جقلغنده ده اطرافنده ارضک هر گوشه سنندن

کستاخلغمه او وقت لطفاً ابدال ایدلمش اولان غفورانه التفاتلر بیله، حرکتک بش سنه دن بری وجدانده متوالیاً ایفاظ ایتدیکی حجاب واضطرابی تعدیل ایده میور. احتوا ایتدیکی فکرلره ترکیبلر، هان عمومیتله، کندی اثرلرینک زاده متردسی اولان اومقاله ناچیزی اوکون اوراده و او آدمک حضورنده نیچون اوقودم...؟ سببی سوبلرسم بلکه اینسانمایانلر بولنور: اذعان مقتورمه سنه لجه تاب حیات تصدق ایتش اولان بر شه نشاه قلمک اریکه اجلانه بن اوسطرلره جزیه شکرانی تقیم ایتک ایستمشدم. بونك بویله اولدیغه یمن ایدرم. اگر جناب استاد وقوف جهانگیرندن بو حقیقه بر نظره تنزل اسقاط واحسان ایتماش ایسه، خاطره می بش سنه دن بری تعذیب ایتکده اولان بر حجاب، دیمک که حیاتله همدوام اوله جق!

موصل سلیمانیه نظیف.

تبعات ادبیه

سلطان جم

شخصیت ادبیه

مقدرات حسیه و فکریه نك چولخلری دیمک اولان حادثات ووقایعی کوردکن، بیلد کدن صکره تار و بود شخصیتیزی برر برر آیرمق، آکلامق قولایلا شیر. هر موجود بر سلسله موجوداتک، بر سلسله وقایعک مولودیدر، بابامزدن، آنامزدن شعوری ویا غیر شعوری بر طاقم وجدانلر، حتی، ایکنجی، اوچنجی درجه ده بر طاقم وجدانلر بزه انتقال ایله دریمزک آلتنده یاشادقلری، زمان زمان ده پرندکاری کبی کذرکاه استقبالدن کن نهایت بزه تضادف ایدن هر واقعه ده بزه یکی یکی مدرکات ایله یکی یکی اعتقادات و احتیاجات تولید ایدر. بکا کیم تأمین ایده بیلیر که بودقیقه ده بندیشایان درتیوز سنه اول یاشامش، اولمش بر بویوک پدر دکلدر، ویا خود کیم تأمین ایده بیلیر، که بوکونکی طرز تلقی حیاتی یارین بر طاقم احوال مجبره والیمه طولایسیله بی معنا بولمیه جق، باشقه بر گوشه دن باشقه بر دورینله حیاتی کورمه یه جکم؟

آیبرمق مجبوریتی واردر. بری قادیله مالامال دقیقه لرده کی حساسیتی .. دیکری ده اسارتی ائساننده کی حساسیتیدر. جم ایلمک زمانلرنده، هرایسته دیکنه واصل اولدینی ثانیه لرده عشق خصوصنده سوز سوبله مک ایچین شعر سوبله مشدر. غزللرینک اکثری هیچ حس ایدله دن، هیچ طوبوله دن یازلمش، عادتا تقلیدک تقلیدی دینه بیله جک اثرلردر. ذاتاً اوندیم کبی نشوئه نك، سعادتک، ذوقک، سفاهتک شاعری ردکلدر. اونک قلمی اکنجهیه تماس ایتدیکی زمان کثیف بر آسناره اولورم.

« ساقیا صوفل برو جام شراب

• قیلمیالم نقدنی عمرک هدف

« مطر با کرم ایلیکل سازیکی کم

• باده خوشدر بیله اولسه جنک ودف . »

بناءً علیه ایلمک زمانکی عشقلرینی ده بویه تصویر ایدر، چونکه طوبیه ماز. چونکه حس ایده مر. چونکه بویوک باباسنک دوداغی اونی یمیش، بیتیرمش، اوکا طوقلغی براقشدر. چونکه اونک اعصابی اک کوچک بر سعادتله بر موفقیته لرله لر او یاندره حق قدر صاف وابتدائی دکلدر. یالکزه عشقلرینی توصیف ایچین دینی کلهلر ساحه سنه کیرسه بر آز حرارت بولور. بونک خارچنده عشق مصراعرلی کلهلرکی ای انتخابنه رغماً کوزل فقط صوئوق قادیلره بکزرلر :

« شیرین لبک حلاوتی شهد وشکرده در

« نازک رنک طراوتی شمس وقرده در

« ذکرک همیشه دلد و فیکرک کوه کلددر

« شورک دماغم ایچره وسوزک جکرده در . »

لکن فرنکک انه دوشوبده بوتون هجرانلره برده کوکل هجرانی قاتیلدینی زمان عشقی غزللرینه بر جاذبه، بر حس ایدیلش انضمام ایدر. فی الحقیقه بونلرده دینی شعرلری قدر یوکسه لمه مشدر، فقط ینه یوکسه لمشدر. اضطراب چکدیکی، اسکی زمانلرک بوی هجرانیله بوزمانلرک هجران سیاهنی اولجه بیلدیکی کورولیر، اوقونیر حیاتدن شکایت ایدر، وبو شکایتلر نه قدر درین، نه قدر نافذدر. انسان اونکله برابر طالع سزلکک بوتون دهلزلرنده طوتوشیورکی اولور. اسکی حیاتک مزین قبه سی چوکمش،

طوبیلانوب کتیرلمش رنکارنک، شکل شکل قادیلره، وجودلره، سرایک پردیده، برطنطنه مزینات صنعتیه قارشو قارشویه بولنشددر. بونک ایچوند، که اونی بودنیانک نفاستندن زیاده او بردنیانک پروعد کوزلکلری اشغال ایتمش، مضراب حساسیتی اعتقادات تللری اوزرنده اک امید ایدلر، اک یوکسک نغمه لرله چیرپنمشدر. دیوانی تدقیق ایدلیدیکی زمان کلهلرینک معنویات حدودنده وسعت پیدا ایتدیکی کورولیر :

« محراب قاشک اولدی بکا کعبه ومعبد . »

• •

« کلر آبلدی باغ جنان کی بی شمار . »

• •

« کعبه یوزندن بودر دل قاشینی کیدوردوکی

• قبله در هر گوشه سی محراب آکا حاجت دکل . »

• •

« کورون چرخ معلق دود آهمدر بنم

• هم فراز عرش اعظم تکیه کاهمدر بنم

• بلرک عکسی طولندن چشم ایچنده وطن

• کوشه میخانه مردم خانقاهمدر بنم

ذاتاً بو احتیاجدن طولاییدر، که نه شامک، نه ده قاهره نك سرایلری، اکنجهلری، بر چوق حکمدارلره التقاتلری اونی تسلی ایده بیلمش، برنجی مغلوبیتندن صکره جم آنجق پیغمبرک حضورنده سکون ورفاه بولمشدر.

« اولسه شهینه روم اولمازدی جم نصیبک

• بیک شکر اولدی روزی بو دولت معظم

• بزم صفایی خوش طوت شوق اوزره مروه - قی

• نوش ایله جام وحدت عشرت دمیدر ای جم »

ینه بو احتیاج، بو اعتقاد متیندن طولاییدر، که بوتون روحیه، بوتون موجودیتیه مربوط اولدینی واونک ایچین سوروندیکی تاج و تختی دوشومنه مشدر. پاپانک خرسیتیانلق وبوندن صوکره تاج و تخت تکلیفی عنف وشدتله ردا ایتمش، صوکه نفسنده بیله اسلاملغ بقایی ایچون دعا ایتشدی. جمک قابلیت شاعریتی اک زیاده مناجاتلرنده، نعتلرنده کورولور بونلر ترک صنعتک، ترک ادبیاتک اک مکمل، اک نفیس آبدله لیدر.

جمک عشق خصوصنده کی حساسیته کنجه بونی ایکیه

نقش‌لری دماغ‌لرنده ، روح‌لرنده صاقلا یورلر ، ژان ژاق
روسودن اول بودیارک شاعرلری طاغلری ، آغاجلری ،
سمالری ، بهارلری ترنم اییدیورلر ، اوتدیریورلردی .
لکن او ، جم طبیعتدن زیاده محیطی اعتباریله جمعیه
میالیدی ، بناءً علیه اونی طبیعت قارشوسنده باشقه‌لرینک
مقلدی کوریورز .

اونده مدھش بر داء‌الصلاهده واردر ، او عاشقانه
سوزلر آره‌سنده ماضیسنه ، مصرده قالان والده‌سینه ،
بری استانبولده ، دیکرلری مصرده بولنان چوجقلرینه [۱]
ایلاک قاریسینه عائد نه تحسیرلر ، نه هجرانلر صاقلار .
اوت ، بونلر بریارمفروض ایچین یازلمشدر ، لکن سینهلرنده
اسکی زمانلری ، اوزاقده یاشایانلری یاشاتیرلر ، بردرلر ،
ینه بردن زیاده‌درلر . چونکه اونلرک احتوا ایتدیکی وطن ،
وطنده طوغانلر ، بویونلردر :

« اول دم قتی که کعبه کویت مکان ایدی »

« آرامگاهی کویتک اول آستان ایدی »

« اول دم قتی که سیزه‌لرین تازه طومغه »

« اول کلسه‌انده باشلم آب روان ایدی »

« اول دم قتی که سایه پر هاکی »

« ظل ظلیل کردر هک سایان ایدی »

« اول دم قتی که مرغ دله آستانکک »

« هر گوشه مشرفی بر آشیان ایدی »

« اول دم قتی که سخن سرای سرورک »

« هر دم قوافل دل و جان میهمان ایدی »

« اول دم قتی که مسکن ایدی ایشیکک جه »

« حیفاکه کچدی بیلمدک اول خوش زمان ایدی . »

حیات اسارت هر کون اسانه ایتدیکی زهرلریله اک
زیاده جمک غرورینی بسله‌مش ، و بونک بر بالون کبی شیشمه‌سیله
انسانلرک هپسنده موجود وحشت ابتدائیه جمده دخی
بوتون غلظتیه کورونمیه باشلامش ، صوک زمانلرده عصبی
سوز آکلاماز ، مریض ، هیچ برشیئی تقدیر ایتمز ،
آکلاماز بر حالت روحیه ایله زواللی چیرپنمیشدر .

[۱] اوغللرندن اوغوز فاتحک سراینده ایدی ، نه اولدینی
معلوم دکدر ، دیکر اوغلی مراده کلنجه پدرینک وفاتده ردوسه
چکیلمش . حین فتحده ؛ ۱۵۲۲ تاریخنده سلطان سلیمان
قانونی طرفندن اولدیرلمش ، قیزلری استانبوله کتیرتیلمش ،
اولدیرلمش . والده‌سنک نه اولدینی معلوم اوله‌مامشدر .

واونک آیاقلری آلتنده ایشیه یاراماز پارچه‌لرله آرتقی
سورونمیه یورمی ؛ او بر حمله‌ده عمرک بوتون اذواقنی یوتدقدن
صکره شمدی اونک آجلفنی چکمه‌یورمی ؟ .

« شواقدر درد و بلالر جم چکر هر لحظه کم »

« طبراغن کویا خدادر دردیه تخمیر ایله‌مش »

* *

« اوله من جان و دل ای یار سنسز »

« اولورلر دردله بیمار سنسز »

« قویوت کیمه بنی ای بیوفایار »

« اولور عالم باشمه طار سنسز . »

* *

« بولدم بن مایلا وصلینه یارک دسترس »

« اولدم عالم ایچنده شاد و حرم بر نفس »

* *

« کلینجه برج جانیه اولمه‌تاناغز »

« اولمدی معصوم غمدن بوجل ویرانغز »

« بیقرار ایتک قره صاحبک کبی کوکلزی »

« بن ایله بولیدر ای پری پیمانغز »

« درد محنتله جهان ایچنده بی‌دل اولمغز »

« طکیمی جوری چوق ایدر بزه اول‌جانانغز . »

* *

« کیتمکیچون غم چونکم ایتک ای جان الوداع »

« بردم آرام ایلز سنسز دل و جان الوداع »

« بولمشیکن لبلرینک شربتن نوش ایتدک »

« تشنه‌اب قالدیم یته ای آب حیوان الوداع . »

* *

« دلبرا عشقک یولنده برکتام وار بنم »

« اول کتاب ایچره هزاران فصل و بابم وار بنم . »

* *

« حسرت‌ادردا که دور اولدم یته دلداردن »

« اول بوی عرعر ، لبی سکر . یوزی کلزاردن . »

* *

« غم دلداره صبر اولمز کیدم باری ، شهرکدن »

« جو دل اوشندی جبر اولمز کیدم باری شهرکدن »

جم طبیعت قارشوسنده اوقدر متاثر بر مخلوق دکدر ،

اونادرا طبیعتک کوزلکلرینه نفوذ ایدم بیلیمشدر . فی‌الحقیقه

شرقلیدر ، شرقیلر اوروپادن اول طبیعتک نفاستلرینه

کوزلرینی آچمشلردر ، چونکه اوروپالیر حیات اجتماعیه

اهمیت ویردکاری زمانلرده اونلر بدویتک کولکلرینی ،

او متدین جم، آدم لرندن برینک بر قطره شراب ایچمه سنه
تحمل ایدمه سین جم نهایت عیش ونوش ایله المریخی
اویومه یه و بونسکه مقدرات لثیمه سنک دست غضوبندن
اوزاقل شیر کبی اولمیه باشلامشدر .

رسام «مانته نیا» و اتیقانده اوکا تصادف ایتمش ،
برقادینه یازدینی مکتوبده شوصورتله تصویر ایله مشدر .
«بو چوق ظالم بر آدمدر ، باشلرینه اورمق صورتیه درت
کشی نی اولمیه مشدر ، سویلندلیکنه کوره بونلر درت
ساعت یاشایه مامشدر ، بوسوک زمانلرده تر جانلردن
برینه اولیه شدید بر یومروق ایندیردی که کندینه کله ییلمه سی
ایچین بیچاره نی نهره کوتوروب ییقامق لازم کلدی . اکثریا
شراب آلهینک اونو زیارت ایتدیکنه هر کس قانعدر .
آدملری کندیسندن پک چوق قورقیورلر . برشینی تقدیر
ایتمه یور ، طوغری دوشونمکدن محروم بولنیور ، هیچ
برشی آکلامایور . کیف و آرزوسنه کوره یاشایور ،
ایلسه لریله یاتیور ، هر کسی اوطوریرکن قبول
ایدیور .» [۱]

سنه لرجه املارک قبرلنه سی ، سنه لرجه باشقه اراده لره
تابع سر سر یانه طولاشمق ، سنه لرجه بر قوله نک بر قسمنده
محبوسیت انسانی بونتیجه یه سوق ایتزده نه یاپار ؟
بو حیات اونده عشق سیاستی ، عشق علمی ، عشق
عمری اولدیردیکی کی عشق ادبیاتی ده اولدیر مشدر .
بر زمانلر اونک حساسیتی برشی ، هر شینه غالب برشی ، کیف
بر وحشت بشریه قور و تمش ، اونک بوتون موجودیتنه یالکنز
بو ، یالکنز بوتحکم ایتمشدر .
بر زمانلر دوز کون سوزلر سویله ن ، طاتلی سوزلر
یازان جم آرتق :

«ردوس عزیمینی ضاعه والده امر عجیب آنجق
«باشه یازو ایش روز ازل حقندن نصیب آنجق
«سنک بجرک بی زار ایتدی صدق ایله حلال ایله
«بو حسرت حشره قالدی ایدم صبرو شکیب آنجق
«قدیمی رسمدر شهزادملر دعوای تخت ایلر
«کزنلر ملک و دین حاشا ایدم شخص ادیب آنجق
«واروب حج ایله یوب الحمدله وجده کلدکده
«کوکل سودای خام ایله ایدوب فکر عجیب آنجق

[۱] «موجو تو آنک جم سلطانک سر کندشت و حیات : ص ۴۰۹ ، ۲۴۴

«صیفینوب حقه شامک عسکر یله رومه عزیم ایتدک
«واروب انکوری ده اولمادی روزی برزیب آنجق
«جوفرست بولمابوب مصر اوزله یوب رادوسه وارلدی
«عرضله یازماغین بابوس کتاب دافریب آنجق
«بلایه مبتلا اولدق ردوسک حبله سن آ که
«بودرده چاره بولماز عیسویدن بیک طیب آنجق
«قالوب پشمرده قاچ ییل پاییه تسلیم ایدوب دشمن
«آلوب کتدی بزی سرهنک ارباب صلیب آنجق »
کبی ککله ن سوزلر سویله مشدر . خلاصه بو حیات
اسارت جمی اولدیرمه دن اول مغنویاتی ، شخصیت ادبیه سی
اولدیرمش ، محو ایتمشدر .

حیات هپ بویه در ، ویردیکنی قیصقانی ، تام انکشاف
ایده جکی زمانده نا مساعد احوال داخلنه قویار ، بوغار ،
ویرمدیکنه ویرر ، لکن اوده موقعک مساعد سندن
استفاده ایدم ، قالیر جم بر خارقه ایدی . فقط
قوللری حادثات و وقایع باغلادی . واونی اخلافه بر موضوع
مرحمت حالنده ، تاریخی بر خاطره شکلنده بر اقدی .

ضمائم

شراب الدیمه سلیمانیه

حجله ابکار

«چیچکچی قیز» دن مفرز

کوره ییم برکیجه بن بر رؤیا
مستی بوی ایله کلبنلرده
بیک کوزل دمبدم اولسون پیرا
یاک داملری هپ بر چیده .

ایسته یم ناله کلبنلردن
هوساعله قوپارمق کللر ؛
بوکوزلر بکا اولسون دشمن .
آلیقویسون بی برنلر یر بر .

ایسته یم کندیلرندن کللر .
قاجویر سینلر اودم حشیتله .
بن هان بر ابدی حسرتله

آتیلیرکن بوندا آنجق لره هر
طرفدن نوره سینلر بونلر ،
بکا برسد بدیم اولسونلر